

jako pokračovatelka JČF. Ve své dosavadní práci je výbor JKf rozhodnut pokračovat za všech okolností a v jakýchkoli podmínkách i nadále, jsa si vědom, že i činnost dnešní společnosti bude hodnocena soudem dějin. A o to, aby její činnost nebyla jednou odsouzena, se bude výbor JKf ze všech sil poctivě snažit. Je tím povinen tradicím JČF, jejíž záslužné činnosti v našem vědeckém a kulturním životě dnes vděčně a s obdivem vzpomínáme.

A. Fialová

POZNÁMKA.

¹⁾ K zpracování přednášky bylo použito materiálů z archivu JČF. Část o činnosti JKf byla na konferenci přednesena v podstatně zkráceném znění. — Roku 1893 vydala Jednota českých filologů Zprávu na oslavu pětadvaceti-letého jubilea, v roce 1918 Památník na oslavu padesátiletého trvání Jednoty českých filologů.

OTAKAR FISCHER

JUPITER

Komedie o jednom dějství

O s o b y :

Jupiter
Juno, jeho žena
Merkur
Iris, Junonina důvěrnice
Amfitryon
Alkména
Sosias
Kleanthis

Děje se na Olympu a v Thébách

Scéna I.

Nádherná síň, kovově zrcadlíci stěny. Jupiter na křesle ze zlata a slonoviny milostivě kyne vznešené návštěvě, která odchází s mnoha úklony. Merkur v obřadném postoji.

JUPITER

Kdo ještě dál je hlášen, Merkurie?

MERKUR (nahlédne do předsíně a vrátí se)

Již nikdo, milosti, tam nečeká.

JUPITER

Ach, to je život, jaký se tu žije!
Jen bůh a zář, a nikde člověka!

MERKUR

Tvá milost není dobré míry, zdá se?
Což na Olympu vypuk' nový spor?
Či smrtelníků rod se rouhal zase?
Je nepořádek v Hádu? v tanci Hór?

(důrazně a důvěrně)

Snad bohyně zas žárlí . . . ?

JUPITER

Milý synu!

Chtěl bych žít bez bohyň a bez bohů.
Zde na to zlato, na tu slonovinu
se ani podívat už nemohu.

MERKUR (pateticky)

Jsi otec náš! Jsi bohů král i lidí!
V tvé ruce žezlo. Tobě patří svět.
A mrak i světlo, zášť i lásku řídí
tvůj bleskovládny, věčně žhoucí hled!

JUPITER (vyskočí)

Vždyť také já jsem živý tvor
a také já mám srdce ve své hrudi!
A nevycházet z metafor
i Olympa časem znudí!
Jsi věčný. Věčná. Věčné. Věky věků
to věčně slyším skloňovat.
Ó národe mých milovaných Řeků!
Ty nejsi věčný: proto tě mám rád.

(mechanicky)

Neb nám se vleče čas. Den každý nový
dni včerejšímu tak je podoben —

MERKUR (s úsměvem)

— jak Amfitryon Amfitryonovi?

JUPITER (úmyslně přeslechne)

A noc je stejně zářivá jak den.
Vždyť já bych spokojil se s málem
a s někým z vás bych vyměnil svou moc . . .

MERKUR

— však nejraděj' bys thébským byl zas králem?

JUPITER

Bud' o tom ticho!

MERKUR

— na jedinou noc!

JUPITER

Ty na svých cestách dotýkáš se země,
zříš neustále nové zábavy —

MERKUR

Aj, přece myslíš na to lidské plémě,
smím-li se ptát: na které pohlaví?

JUPITER

Zas vidět zem a lidskou cítit jsoucnost,
(blouznivě)

mít zmatený a zranitelný cit,
po lidsku soužit se a vševědoucnost,
jež mne tak nudí, odložit . . .

MERKUR

Nu zkrátka, Joviši, jsi zamilován.
Nač tolik oklik. Proč to zapíráš?

JUPITER

Zde v Olympu jsem jako v pouta vkován,
žít na zemi, toť pravý Olymp náš.

MERKUR

Chceš vědět, proč tak horlíš proti nebi
a co tvá láska k lidem znamená?
Ty mluvíš o zemi a myslíš: Théby.
Když řekneš člověk, myslíš: Alkména.

JUPITER (s povzdechem)

Nuž, posle nebes, uhdli jsi. Ano.
Jsi bystrozraký. Nač to zapírat.
Já — bohům podsvětí bud' žalováno —
já, Merkure, já mám ji rád.
Ty její polibky! a nárek sladký
a pozdrav! úsměvy!

MERKUR (paroduje)

A kolena!

JUPITER

To lidské žvatlání! ty lidské zmatky!

MERKUR (varovně)

Ta dlouhá noc!

JUPITER

A vůbec: proměna!

V ní je má rozkoš, v ní můj živel pravý.
Má podstata je změna, pohyb, vzruch —

MERKUR (varovně)

Leč navrátiv se do nebeské slávy,
tys byl, ó bože, (ukáže) velmi malý bůh.
Jak se tu hádkou ozývaly stěny,
jak rozléhal se nárek — vzdechy.

JUPITER
Ba, nenalézat u žárlivé ženy
ni pochopení ani útěchy --

MERKUR (soucítěně)
Ty nechápaný muži. A teď hlídán
je každý krok tvou ženou bez citu.
Své touze palčivé jsi v pospas vydán,
zde v nebi, v nuceném tom pobytu.

JUPITER
Já nechápu svou Juno. Chápeš ty ji?
Být žárlivým, toť neřest neřestí.
Já vím, jak ženy našich bohů žijí,
a moh' bych také leccos uvéstí --

MERKUR
Nu, s Alkménou to trochu více bylo
než pouhé řeči. Dovol, vzpomínám,
kdy se to v Thébách vlastně přihodilo?
Já všechno v hlavě popleteno mám
tou spoustou úřadů svých . . . Kdyby tady,
jak dole, zaveden byl lidský čas,
já hádám, od tvé poslední že zrady
tři týdny uplynuly as.
Tak dlouho vězněn jsi --

JUPITER
A slov už dostí.
Jsem odhodlán. My vrátíme se k ní.

MERKUR
My? Opuště. Mou to není povinností.
To po jiném se poslu ohlédní.
Tvá výprava mne příliš málo láká.
Mně nelze -- člověk řek' by: bohužel --,
mně žel už nelze hrát si na hlupáka.
Sosias nadobro mne omrzel.
Zas opilce mám napodobit,
žvást poslouchat a cítit pot?
Ne, děkuji. Náš thébský pobyt
je z nejtrapnějších episod.

JUPITER
Slyš, Merkure, a měj se na pozoru:
Tvůj tón si zakazuji důvěrný.
Či jsi se nakazil od mých tvorů?

MERKUR
Můj respekt ke králi je nezměrný,
však jestli moje slovo něco váží,
já, milosti, tě prosím: nejdí tam;
věř, opakovat blaho, neoblaží;
kde byla rozkoš lásky, čeká klam;
jen echo zazní někdejšího slova;
co smíchem znělo, zazní posměchem.
(naléhavě)
Hru, která napsána je, nepiš znova:
to básníkům už vymstilo se všem!

JUPITER
Ty nám se budeš posmívati?
A slibuješ si místo lásky klam?
A nechceš se mnou . . . ? Dobrá. Platí.
Já k odpovědnosti tě nevolám,
však slyš můj rozkaz: zařídíš mi nyní
a všechno přichystáš a všechno zviš,
bych mohl se z těch vylacených síní
k svým drahým lidem odebrati níž.

MERKUR
Já? Zvědět? Tobě? Pane vševědoucí!

JUPITER
Co vševědoucnost moje platna mi,
když ani dole nelze oddychnout si,
když naše božství moc má nad námi.
Co zmůže bůh, když na něj žárlí žena!
Co zbude z milence, když manžel jsem!
(velitelsky)
Ty zařídíš to tak, by pohoršena
má Juno nebyla mým záletem!
(chodí rozhorleně sem a tam)

MERKUR
„Ty zařídíš to tak“, se lehce káže.
Leč jak? Jak smířit Junoninu zlost?
Zde ve všech síních špehy má a stráže.
Jak přelstíti mám božskou žárlivost?
JUPITER (neodpovídá)

MERKUR
Co zbývá? Pokusím se pánu sloužit.
A tedy nejprv musím vyzvědět,

zda přestal Amfitryon už se soužit
a kdy a proč a kudy krok ho ved'.
Jak nejlíp na to? . . . Ducha přivoláme
jednoho z obyvatel paláce,
pak několik mu otázek zde dáme
a zpátky pošlem ho zas do práce;
až vystřízliví — totiž: až se vrátí —
ni tušit nebude, kde prodléval,
jen mlhavě se cos mu bude zdátí,
že nevýslovný sen se mu to zdál.

(pohlédne dolů)

Hle, tam jsou Théby. Na schodech kdos leží.

(afektovaně)

Jest opět opojen!

JUPITER

Jak? Zpil se zas?

Mluv po lidsku!

MERKUR

Ten probudí se stěží.

JUPITER

Mám na spěch. Rychle!

MERKUR

On to! Sosias!

Amfitryonův sluha! Ten mi poví,
jak žije, pije, nyje thébský pán.
Nuž, pojd' sem, duchu. Pojd', pojd' k Merkurovi.
Leť na křídlech svých. Na Olymp jsi zván.
Už vznáší se. (Jupiterovi) Ted', prosím, odstoupíme,
by probral se, než snese tuto zář.
Dům Olympanů poprvé dnes přijme
tak povedený exemplář.

(oba odstoupí; na prahu Sosias jako duch)

SOSIAS

Mně zdá se, že jsem lítal . . . Nevím . . .
No, tohle nádherný je byt!
Mám pravým krokem? nebo levým?
či nemám vůbec překročit?
Ach, zde by se to krásně spalo!
Tak počkej, noho, co jdeš dál?
Fi, chlape líná! Ještě málo
jsí po tom falernském spal?

To chutnalo! Já ležel v limbu.
Ó, jemináčku, to byl limb! . . .
Však co to je? Já tonu v nimbu!
Snad nepřišel jsem na Olymp?

(zatahá se za ucho)

Au, tohle bolí. Ergo žiju.
Jsem skoro střízliv. Tedy jsem.
Tohle je něco pro Sosiu.
Jak jsem se vlastně dostal sem?

(sedne, přemýšlí)

Jedno je jisto. Jen tak zhola
se nedostalo mi té cti.
Mně nějaký sem úřad volá.
Co mám tu asi provést?
No počkej . . . Vtip by nebyl špatný.
Jen pozor: nejdí na ten lep!
Kdo pak jste, pane, he? Jsem vrátňý
Amfitryonův z města Théb.
Měl bych snad svoji službu změnit
a vrátňého zde zastávat?
Zde na příchozí zuby cenit?
olympským služkám nadávat?

(ukáže dolů)

Já, nenahraditelný tamo,
že Cerbera bych dělal vám?
Snad je vám, páni bozi, známo,
kdo jsem, co umím . . . Už to mám!
Je jejich posel churav asi
a bozi měli úřadu,
ta jednohlasně vyhlédla si
mne jako jeho náhradu.
Jsem rychlý, chrabry, důmyslný,
mám zcela slušnou postavu,
dnes vína, zítra citů plný,
a sloužím pánům od stavu.
Výš nad žold vlídnosti si cení
má urozená nátura.
Nižádné závady tu není,
proč nezastal bych Merkura.
Když dal mi v Thébách pětadvacet,
můj vlastní na sebe vzal zjev.

Zde mohl bych mu stejně splácet —
však nechci, aby tekla krev.
(přijme zcela postoj i grandezzu Merkurovu;
Merkur se vrací, v pozadí Jupiter)

SOSIAS
Kdo jsi? Co chceš tu?

MERKUR
Neslýcháno!

SOSIAS
Ten chlap i v Olympu je zpit!

SOSIAS
Snad nejsi Merkur? Co? Že ano?
Snad bys mne nechtěl znova bít?
Zde jinak rozdány jsou, brachu,
než dosud naše úlohy.
Zde už mi nenaženeš strachu.
Ne já, spíš ty jsi ubohý!

MERKUR (Jovišovi)
Ten duch je při vědomí. Breptá.
Ba ještě si z nás tropí smích.
A nečeká, až se ho zeptá
ten, kdo ho ze silnice zdvih'.

SOSIAS
A víš-li pak, ty lžimerkure,
ty moje nedůstojné já,
proč, napivše se aquae purae,
tě oslovují ústa má?
Proč, vyrušen byv z libospánku,
přestoupit ráčil jsem ten práh?
A víš-li pak, kdo na svém vánku
mne k sobě vábil, nes' a táh'?
A víš-li pak, že na svém křídle
mne Diův orel k nebi zved',
že budu na olympském sídle
ctěn jako nový Ganymed?
Číšníkem budu od nektaru
a pán mne bude milovat:
to proto, že je lepých tvarů
a jinošských on ctitel vnad.

JUPITER (dá se do smíchu)

MERKUR (zoufale)
Abych ho ještě jednou uspal!

Dál nejde to . . . Tos tolik pil?
Nejraděj ústa bych ti ucpal,
jen kdybys mluvit nemusil.
(dotkne se ho thyrsem)

SOSIAS
Tak. A teď budeš na otázku
mi odpovídat. Nu, spi dál.
(uspán)

MERKUR
Já pil jsem, že jsem vyhrál sázku.

SOSIAS
Copak se na to někdo ptal?

SOSIAS
Ty. Ano, pane. Zrovna před tím.

MERKUR
Budeš mi zticha! Zbláznil ses?
Div z éteru že nevyletím.

SOSIAS
Neblázním. Tys mne k nebi nes'.
(Merkur lomí rukama, Jupiter se prohýbá smíchy)

MERKUR
A teď mi budeš odpovídat!
Měls dovoleno dole spát?
(jako školák)

SOSIAS
Ne.

MERKUR
Cos měl dělat?

SOSIAS
Palác hlídat.

MERKUR
Proč?

SOSIAS
Že se nám tam zloděj vkrad'.

JUPITER
Co troufá si ten . . .

MERKUR (chlácholivě)
Dovol chvíli.

JUPITER
I ve snu mluví . . .

MERKUR
— jak by bděl.
(Sosiovi)
Co pán tvůj dělá?

SOSIAS Vztekem šílí.

MERKUR Proč?

SOSIAS Pánbůh do zelí mu šel.

MERKUR Tvá paní?

SOSIAS Zoufá si a pláče.

MERKUR Kde dlí teď?

SOSIAS Sama v pokoji.

JUPITER Jak! Sama?

MERKUR Ticho. Nevzbud' spáče!

SOSIAS A sama se tam nebojí?

SOSIAS Ne.

MERKUR Proč?

SOSIAS Je vedle moje žena.

MERKUR A kde je pán tvůj?

SOSIAS Odešel.

MERKUR Co tedy s Alkménou je?

SOSIAS Sténá.

MERKUR A pán? Kde?

SOSIAS Nevím, bohužel.

MERKUR (Sosiovi)
Mluv! Stručně. O pánu i paní!
Co její pláč? Kam jeho krok?

SOSIAS (odříkává)

Od oné hrozné chvíle ranní,
kdy setkal se s ním boží sok,
Amfitryon se nehnul z domu
a paní lkala víc než dost.
Dnes v poledne řek': „U sta hromů,
ach, zpropadená žárlivost
mne o zisk připraví té války,
v níž jsem se bil tak statečně.
Už je mi hnusno ze zahálky,
já nemohu žít netečně!
Dnes pro kořist a za svou slávou
si jdu a zítra zpět jsem zas.
Že nikdo nevejde, svou hlavou
mi věrný ručí Sosias.
Až, Alkméno, se vrátím zpátky,
nepůjdu na krok od tebe.“
On odešel — já mok pil sladký
a pak jsem přišel do nebe.

MERKUR

I teď se ještě chválou zdobí,
však jádro řeči není lež.

JUPITER

Pak není příhodnější doby
než teď. Jdu. Bez odkladu.

MERKUR

Jdeš?

Jen chvíli ještě. Ne tak rázně.
Jak milenci jsou bezhlaví!
Co služebnictvo? Nemáš bázně,
že Juno všecko zase zví?
A což, když zví to Amfitryon?

(na Sosiu)

Co s tímhle?

JUPITER

Nech ho u sebe.

Pak aspoň slůvka nezradí on.

MERKUR

Jak člověk přijde do nebel!
O nebešťana bude více —
Ó božská k lidem dobroto!
Leč Alkménina služebnice
choť nebešťana tohoto?

JUPITER (nevrle)

Mlč! Zařid' to, jak chceš!

MERKUR

Nu budiž.

(Sosiovi, důrazně)

Vše zapomeneš, co tu zříš.
A bez váhání, jak se vzbudíš,
dům svého pána opustiš.

(ještě naléhavěji)

Vem s sebou svoji Kleanthidu
a teprv s pánem domů přijď.

(žertovně)

Bud' slušný, sice zase přijdu
sí k tobě do Théb . . . Už se klid'!

(Sosias pryč, poslední slova zaslechla Iris)

IRIS (pro sebe)

„Svou Kleanthidu?“ Toho jména
já neznám. „K tobě?“ „Do Théb zas?“
Do Théb? Kde byla podvedena
má velitelka? Sosias
to byl! On, který před oltáři
mé paní zradil, Alkména
jak byla bohem v lidské tváři
za noci v Thébách přelstěna!
Snad nechystají lest zas novou?
Co chtěl zde? Jdu to oznámit.
Toť podezřelé. Jovišovou
bych nepřála si ženou být!

(odejde)

JUPITER (spokojeně Merkurovi)

Teď ještě na noc u Junony
se omluvit a na ráno —
Co mám jí říci? . . . Aj, do Dodóny
se musím snést: je vyhráno!

(Merkur a Jupiter odejdou, z druhé strany vstupují Juno a Iris)

JUNO

A více, družko má, jsi nevyposlouchala?
To ještě nestačí, toť pouhé domnění.
Ach, úzkost o lásku a nejistota stálá
můj domov olympský mi v peklo promění.
Mít lidskou soupeřku! Ó hoře nevýslovné!
Je každá láska boj: leč stejnou máme zbraň!

Když moje soupeřky svým rodem jsou mi rovné,
já na ně nežárlím, já nehorším se naň.
Leč tak mne zahanbit! Před všemi bohyněmi
dát jasně najevo, že krve jeho plam,
mou láskou nehašen, tam dolů šlehá, k zemi,
k těm tvorům smrtelným, k těm světa spodinám!

IRIS

Kleanthis, jak se zdá, je Sosiova žena.
Ti oba spolu as teď půjdou z hradu Théb,
— snad aby Alkména tam zbyla opuštěna,
by znovu její cit byl zmaten, sláb a slep?
By božský milenec k ní znovu moh' se snést
a znovu ztropit s ní svůj podvod nebožský —

JUNO

Dost! Pouhou řečí svou již rozbíjíš mé štěstí.
Což by tak bídný byl? Tak zrádný, slabobožský?

IRIS

Smím-li ti radu dát, já prosím, bych hned nyní
se směla odebrat v Amfitryonův dům,
já v Kleanthis se změním, její otrokyni,
a odvolávajíc se k zlým předtuchám a snům,
svou paní Alkménu já vyprovodím z hradu
a povedu ji v dál, kams mimo thébskou vlast,
kde bude v bezpečí a mimo všechnu zradu —
by nemoh' Jupiter jí osidla zas klást.
A jestli Jupiter se k Thébám snese vskutku
a kořist nenajde, leč prázdnou jenom klec,
snad zastydí se sám a roztoužen a v smutku
se k tobě navrátí jak věrný milenec.

JUNO

Ne, posud nevěřím, že chce mne zradit znovu.
A dráždit jeho stud se skoro obávám.
Hle, s Merkurem jde sem. Snad moudrá jsou tvá slova:
však zda jich poslechnu, nechť rozhodne on sám.

(vstupuje Jupiter a Merkur)

JUPITER

Má choti! Hledám tě —

JUNO (Iridě)

Jak ohnivě to volá!

JUPITER

Já spěji za tebou —

JUNO (stranou)

Jak podezřelý spěch!

JUPITER (slavnostně)

Mé Hóry vstupují dnes do nového kola,
rok jeden sluneční zas dokončil svůj běh.
Co loni slíbil jsem, já spěju vyplnit
těm, kdož mi děkují za lásku, za život.
Noc ona nadchází, kdy přislíbil jsem jíti,
bych zemi navštívil a smrtelníků rod.
Jich nářek, jejich strast mne sterým echem vzdává.
Zas objevím se jim v své plné nádheře.

JUNO

Ach, proto na Olymp prý duše přišla živá —

JUPITER (vyčítavě k Merkurovi)

To zas nějaký špeh si stoupl za dveře!

(Junoně)

Tak tomu, choti má. Mne posel mojich lidí
stesk přišel vylíčit a prosit o pomoc.
Já neodolal jsem —

IRIS (pro sebe)

Ó hrůza! Jak jí šidí!

JUPITER

— a slíbil sestoupit hned nyní, tuto noc.

(obřadně)

V mém dubu posvátném, jenž nad Dodónou šumí,
je svatý oltář můj: tam snese se můj let.
Svým bleskem vyzbrojen, já vyjdu —

MERKUR (pro sebe)

Ten to umí!

JUPITER

— a rodu požehnám, jenž bez nás byl by klet.
A proto, Junono, se s tebou loučit musím.
Když láska s vládou mou se v zápas vydává,
žel, cit můj ustoupí —

MERKUR (pro sebe)

Dost! Já se smíchy dusím!

JUPITER

Čím byl by králů lesk, když lid je bez práva?

JUNO

Jak tobě lidský tvor, tak u mne Iris moje
tvých lidí horlivou se stala přímlovčí.

Ty smrtelníky své vod' k hrdinství a v boje,
já k nim jak matka jsem, jež nad dítětem bdí.

(Iridě)

Tvůj návrh přijímám, má moudrá družko. Snese se
a buď jim útěchou, by ztlumil se jich žal,
by ten, kdo dosavad se jevil v snách je děse,
jim byl jak pomocník a otcem jim se zdál.

(Jovišovi)

A velké dílo tvé, ó pane, chápu zcela.
Jdi k lidem, sestup v hloub, v své velebě se zjev,
by na všech oltářích se obět rozhořela,
by stoupal k Olympu jich díkůvzdání zpěv.

JUPITER

Nuž, paní, odcházím. Jdu prokázat se světu.
Nechť cítí každý tvor, co bůh je nebeský —

MERKUR (stranou)

Teď vzletný je on sám a hrá si na poetu.

JUPITER

— neb není veleby nad hrom a nad blesky.

(velkolepě)

Buď zdráva, paní má! Jdu do Dodóny dolů.

IRIS (Junoně)

Ó hrůzo! Paní má, jak dí to nevinně!

JUNO (prostě)

Buď zdráv, ó choti můj! My sejdem se tam spolu.
Bůh míní — mění bohyně.

JUPITER (s kyselou tváří nabízí Junoně rámě; odcházejí)

O p o n a

Scéna II.

Šeří se. Před Amfitryonovým palácem. Sosias leží a spí. Z domu vychází
Kleanthis.

KLEANTHIS

Kde je můj manžel? Sosiásku?
Což nehlídáš?

(spatří ležícího)

Kdo je to tu?

Vyhánět nestačím tu chásku,
tu žebrající holotu.

(netroufá si blíž)

Hej! Povídám! Je plno čarů
zde před domem i v paláci.
Snad hledá druhou půli k páru?
Snad bůh se do Théb navrací?
Ach, pomoc! Ach, teď vydech sladce.
Snad chce mít se mnou rodinu.
Snad ke mne slét' co k příští matce,
jež porodí mu hrdinu.
Já nechápu, proč moje paní,
si tolik zoufá všechen čas.
Já bych si řekla . . . Smilování!
To je můj muž. Toť Sosias.
Jaké jsi měl to zase spády?
Nu počkej, však ti ukáži!
Tys jako stráž měl státi tady —
Já ti dám ležet na stráži!
Nu lež si. Pán tě pomaluje,
že modrý budeš celičky.
Aj, milostpán se protahuje?
Už vyhajal se z opičky?

SOSIAS

Tak jsem se dostal — Já ti viděl —
Mně se ti zdálo — Já měl sen —

KLEANTHIS

Já myslím, aby ses radš styděl
a netroubil tak vyjeven!

SOSIAS

Tak. Už to mám. Teď jsem to nahmát'.
A tu máš. (plačtivě) Zas je všechno pryč.

KLEANTHIS

Člověku moh' by hrůzu nahnat,
jak tu tak sedí. Breč a kvič,
jenom když vstaneš.

SOSIAS

Počkej ještě.

A nebud' přece hned tak zlá.
Tak. Teď jsem pod okapem z deště.
Mně se ti zdálo, mně se zdá . . .

KLEANTHIS

Že byl jsi bit, se nezdálo ti,
ty opilče? Ty pijane?

SOSIAS

Můj mozek námahou se potí
a vzpomenout si ne a ne.
Teď — Počkej. Neharcuj tak na mě,
sice to ztratím. Achich, ach,
kde jsem to byl jen? Někde v jámě,
či mezi lotry? Já mám strach.
Všecko to tady na mne padá
a tlačí mne to ze všech stran,
já musím pryč —

KLEANTHIS (polekána)

To budu ráda,

SOSIAS až se nám zase vrátí pán!
(jektá zuby)

Já samotem tu nezůstanu,
já nebudu zde hlídat dům,
podívej tady na tu stranu
a neslyšíš ten divný šum?
To hrůzostrašné Eumenidy,
to bohyně jsou Osudu . . .

(klesne na kolena)

Ó při ctnosti mé Kleanthidy!
Já tady hlídat nebudu.

Ach, moje ženo, prchněm odsud,
je záhubou nám váhání,
zde z toho paláce nás osud,
ach, neúprosný vyhání.

KLEANTHIS

Nebesa! Na pomoc! On třeští.
Co posedlo tě? Kous' tě bēs?

(Sosias chce ji odvléci)

KLEANTHIS

Že nedostanu se z těch kleští?
No tak mě puť už! Zbláznil ses?

SOSIAS (ji pustí)

„Zbláznil ses“? — Kde jsem to už slyšel?
(s komickým patosem, ale přitlumeně, jako celá tato scéna)

Ty nebeský mne blesku znič,
když nevzpomenu, kam jsem přišel.
A nevzpomenu. Tedy pryč!
Pryč z těchto míst!

KLEANTHIS

Co to jen žvaní?

SOSIAS

Já nebesa zřím plamenná —

KLEANTHIS

Přece nenecháme tu svou paní!
Alkména nám je svěřena!

SOSIAS

Alkména! Jaké jméno! Běda!
Ó jaký pekelný to zvuk!

KLEANTHIS

Když po dobrém si říci nedá —
(zase prosaicky)

SOSIAS

A máš to marné. Ani muk.
A půjdeš se mnou. To by hrálo.
Však uhlídáme, kdo je pán.

KLEANTHIS

Nějaké blbství se mu zdálo
a hned je jako pokousán.

SOSIAS

Sen, který se mi zdál, ten teďka
mi velmi jasně vytanul.
A také ty ho poznáš, tetka.

KLEANTHIS

Jen kdybych tady měla hůl!

SOSIAS

Mně se zdálo: vem na ramena
své nohy a svou ženu těž.
Ať škrábe tě, ať zuří žena,
ty nech ji nadávat a běž.

(odnese ji proti její vůli;

z druhé strany předstoupí Iris v podobě Kleanthidy)

IRIS

Hle, úspěch Merkurův. To bylo křiku,
než otrok pochopil svůj strašný sen.
Vzduch čistý je a dům bez služebníků,
i mohu hájit práva slabých žen.

IRIS (pro sebe) (z domu vystupuje Alkména)

Já jako Kleanthis teď jednat mohu
a hojit hrud', jež steskem churaví.

Jdu jménem bohůň úklad mařit bohů.

Vždyť bohyně jsme stejné pohlaví
a stejnou máme strast jak tato žena,
v svém zájmu tedy spolčíme se s ní.
Ať muž, ať bůh, jak malá jeho cena,
co tkne se stránky morální.

ALKMÉNA (Iridě, již má za Kleanthidu)

Má Kleanthido, hluk jsem zaslechla v svém tichu,
jenž tak mne polekal, že k tobě spěji ven —

IRIS

Ó, promiň veselí. Mně tolik přišlo k smíchu,
že zbrklý Sosias mi vyprávěl svůj sen.

ALKMÉNA

Jak ráda promíjím. Mně veselí už nezní.
Já neslyším než pláč. Hrud' moji smutek vězní.
A byť i zvonil smích, v mém sluchu je to bol;
jsem hlucha k rozmaru, kdy hovor šumí kol.
Ach, z vlastních smyslů svých mám bázeň, nedůvěru
k nejprostším věcem všem: Šat, který na se беру,
zda vskutku držím jej? Zda vskutku je to šat?
Či pekel mámení? Či podved' mne můj hmat?
Jsem to já? vskutku já? Má družko, jsi to ty?
Či z nesmrtelných kdos, ať z žertu nebo msty,
vzal na se tvoji tvář?

IRIS

Jsem družka spolehlivá.

ALKMÉNA

Což, Kleanthido, vím, kdo v domě se mi skrývá?
Je podezřelý stín mně každý tam a kout.
Kéž mohu z paláce, kéž sobě uprchnout!
Proč jsem tak zbabělá? Proč ruka má se zdráhá
meč vtisknout do hrudí, když není mi už drahá
zář slunce na zemi? . . . Leč kdo mi dí, že stín,
v nějž proměním se pak, těch nevinných mých vin
vzpomínat nebude? Tak, bez viny přec vinna,
já chtěla bych jít v kraj, kde vše se zapomíná.

IRIS

Pojď, duše trpící. Já povedu tě tam.
Znám nápoj. Klesneš v sen — Již nebude tě klam,
již podvod nebude tě mučit zlého boha.

ALKMÉNA

Tak zcela nezvykle mi znějí tvoje slova,
ba cos jak útěcha se vplížilo v mou hrud',
jak ucítila jsem tvou ruku. Se mnou buď.
Snad jakás bohyně se smiluje . . . Jsem klidna.
Já zažila jich zášť. Snad jsou i božství vlídná.

IRIS

Svůj všechen vyplač bol. Měj pevnou naději.
Ne, nevracej se v dům. Pojď se mnou raději;
pojď, pokavád náš pán se domů nenavráti,
u mojich rodičů bys mohla prodlévati.

(vystoupila mluvícími neviděna Juno v podobě Alkménině)

ALKMÉNA

Ach, nevěř výmluvě, že zítra k večeru
se opět navráti. Jak může nevěru,
jak může prominout své choti klam a zradu?
Můj muž se nevrátí již do thébského hradu —
Jen že tak dobrý jest, mne z domu nevyhnal.
Že příliš smuten jest, on v nový boj se dal.
Že příliš hrdý jest, smrt raději si volí,
než aby o lásku se dělit měl s kýmkoli.

IRIS

Tím spíše opusť dům! Což kdyby zradu zas
tvůj vládce obmýšlel? Je pozdě. Kvapí čas.
Já lekat nechci tě, leč považ, ó, má paní —

ALKMÉNA

Ved' odsud mne. Kam chceš. Jdu s tebou bez váhání.
Pryč odsud, z ponurých těch uprchněme stěn . . .
Buď, svědku hanby mé, buď, dome, pozdraven!

IRIS

Jdem. Ruku podej mi. A jak se chvěješ celá.

ALKMÉNA (zmatena)

Ty nejsi Kleanthis . . . ?

JUNO (ze svého úkrytu)

Já v povržení měla

a v neúctě ten rod . . .

ALKMÉNA (Iridě)

Má družko! Tys to! Ty?

JUNO (pro sebe)

Já neznala jich strast . . .

ALKMÉNA (Iridě)

Jsi moje Kleanthis?

IRIS

Já jsem to, paní má. Já, která vlévám vláhu
všem prsům zmučeným, já, která vodím k blahu
ty, kteří ve slunce už věřit nechtějí,
já, která přes mračna most klenu k naději . . .

(Iris odvádí Alkménu, která se k ní tulí)

JUNO (v podobě Alkmény, předstoupí)

Můj choti proradný! Ó krutý podvodníče!
Ty — lidí záštitou? Čím je ti hoře žen!
Ty vládce vševládny, však rabe svého chceš,
zda slyšels kdy, jak já, teď smrtelníků sten?
Kéž bys jen zakusil, jak bolí býti zrazen!
Kéž sílu měla bych tě sama potrestat!
Má pomsta je jen mdlá. Chci, by tvůj žár byl schlazen.
Já chci tě přistihnout, až vstoupíš v tento hrad.
Já chci se přesvědčit o čárech, o úskoku,
ježž bědně poznala tam ctnostná žena ta.
Já jsem tě předešla. Chci stát ti oko v oku
a zkusiti svou lest: to budiž moje msta!

(vystupuje po schodech do domu)

A v těle Alkmény a s hořem tvoji ženy
zde vyčkám. Nadarmo kéž čekati tu smím!
Kéž jsou mé obavy teď aspoň vyvráceny!
Kéž nepoznám, jak bůh se chová k smrtelným!

(odejde do domu, chvíli ticho, pak za scénou křik; Amfitryon žene před sebou Sosiu; za nimi Kleanthis)

AMFITRYON

Co, bídný otroku? Já řekl,
že jako svíce máš tu stát —

SOSIAS (pláče)

Mně se zdálo, že —

AMFITRYON

Což ti změkl

tvůj poloshnilý mozek snad?
Kdo pak mi ručí teď, zda zase
k nám nepřišel host nezvaný?

SOSIAS

Ten sen tak hrozný byl —

AMFITRYON

Mně zdá se,

že zapomněl už na rány —

(Sosiovi)

Kdo dovolil ti sen mít za dne?

SOSIAS

Já, pane, za to nemohu —

AMFITRYON

Vy jste mi služebnictvo řádné!

Vy znáte svoji úlohu!

KLEANTHIS

Ó, pane, bohům chvála,
že se tak brzo vracíš k nám.
Já byla uvnitř, pak jsem stála
zde u něho a přísahám,
že nikdo nešel do paláce
než já a on a tvoje choť.

AMFITRYON (Sosiovi)

Pryč! Jdi mi z očí! Klid' se, zrádce!

SOSIAS

Já chci si na svůj sen —

KLEANTHIS

Tak pojď!

(odejdou Sosias a Kleanthis)

AMFITRYON

Ted' volněj' dýchám. Konečně. Zas doma —
Snad přece nikdo nešel přes náš práh?

(buší do vrat)

Hej, otevř. Rychle otevř, Alkméno má.
Proč nejde? Nebyl zbytečný můj strach!
Tak prudce jak má pěst mé srdce buší.
Nu konečně! Že přece otvíráš!
Nebyl tu nikdo? . . . Stěny mají uši,
sem přístup. Nikdo nešel přes práh náš?

JUNO

Ne, nikdo, pokud vím.

AMFITRYON (stranou)

Že by mi lhala,

to nezdá se. Je pevný její hlas.

JUNO

Tak brzo jsem tě ani nečekala.

AMFITRYON

Já také ne. Jen když jsem doma zas.

JUNO (pro sebe)

Kdo tušil by, král nebeské že říše
tak dobrou masku na se vzal.
Kdo v člověku by hádal na Joviše!
Ký div, že Alkménu tak oklamal!

AMFITRYON (pro sebe)

Mám se jí přiznat, jak jsem zmíral strachem?
Mám se jí přiznat, jak mám ji rád?
Sám nezažít to, prohlásil bych tlachem,
že bůh kdy smrtelníka zmát.

(nahlas)

Dřív přicházím, než tušil jsem, má paní,
a dřív, než ty ses asi nadála —

JUNO (pro sebe)

Co na to říc' ? . . .

(nahlas)

Já čekám bez ustání —

AMFITRYON

A marně mohlas čekat bezmála.

JUNO (pro sebe)

To pro nenucenou cestu do Dodóny.

AMFITRYON

Však před svým cílem jsem se obrátil.

JUNO

Jak! Tedy přece?

AMFITRYON

Neboť nad zákony

a nad přísahy jediný je cíl:
a ten je zde! zde u tebe! má ženo!
Nech boj, nech obřady! Já spěchal sem —

JUNO (pro sebe)

Jak dobře má to choť můj nacvičeno!
On, zdá se, tvrze béře útokem.

(nahlas)

Bud' vítán!

AMFITRYON

Vítán bud' ? To nezní vřele.

Ne slovy jen, máš polibky to říc'.

JUNO (pro sebe)

Jak žhavě přišel! S jakou žízni v těle!

(nahlas)

Kdy vyjdeš znova — dílu svému vstříc . . . ?

AMFITRYON

Ach, neprchej! My žili jako cizí
a ve zoufalství několik těch dní.

Ted' klidněj' na bohů zřím klam. Ted' mizí
z mé hrudi hořkost: láska mluví z ní.

JUNO (pro sebe)

Jak milostiv! On odpouští sám sobě!

(nahlas)

A na mne, pane můj, se nehněváš?

(pro sebe)

Už vzdychám jako člověk.

AMFITRYON

Ruce obě

zde na usmířenou. Z paměti své smaž,
co na nás jako z mraku blesk se svezlo,
co padlo do cesty jak těžký stín.
Když jsem ti křivdil, odpust'. Zvrh' se ve zlo
mé lásky dech, mé slovo a můj čin.

JUNO (pro sebe)

Ten nestoudník! Ted' dvojsmyslnou řečí
svůj zločin ještě vyšperkuje v ctnost!

AMFITRYON

Mé slovo kající tě nepřesvědčí?
Proč nemluvíš? Já také trpěl dost!

JUNO (pro sebe)

A přec! Tak lichotně to všechno říká,
že skoro sama pomatena jsem.
Ba, nebýt Junonou, bych podvodníka
ni nebeštana nepoznala v něm!

AMFITRYON

Ted' teprv se mi rozbřesklo. Když zlobně
jsem z domu spěl, vzít podíl z trofejí —

JUNO (pro sebe)

To poněkud zní pravděpodobně,
to měl by odůvodnit pádněji.

AMFITRYON

Tys pravila — — — ?

JUNO

Rci, jaký, na čem podíl?

A trofej — — — ?

AMFITRYON

Snílku, zapomenulas?

Což v poledne mne krok tvůj neprovodil
až před práh —

JUNO (pro sebe)

Ach! Vždyť řek' to Sosias!

AMFITRYON

Ten otrok! chám! — však já ti kosti zlámu —
Ovšem že také přitočil se k nám.

JUNO (pro sebe)

Místo by dík mu vzdal, on vyčítá mu.
V tom svého Jupitera poznávám.

AMFITRYON

On slyšel stejně jako ty, má drahá —

JUNO (pro sebe)

Že nepoznal mne, aspoň jisto je —

AMFITRYON

— že do města jdu, v něž mne volá snaha,
bych zajistil si podíl z výboje.
Leč nežli stih' jsem dobytého města,
kde zdobila mne snítka vavřínu,
mne přepad' stesk: a zpět mne vedla cesta.
„K ní musím, domů, sice zahynu,“
jsem šeptal, volal, „co mi po trofejích,
když nevím, kdo se připlíží v můj dům —
svůj vavříin obdržet chci z rukou jejích,
já zvítězím, když přitisknu ji k rtům.“
Co bylo, není. Sen to byl jen pouhý,
že někdo z Olympanů podved' nás.
Já mučil tě jen ze zrazené touhy,
já byl jsem krutý, ted' však tvůj jsem zas!

JUNO (opravdově)

Jak ráda řekla bych též já: je lži to,
že v náručí mne držel Olympan.
Je lží, že bílé moje ruce tyto
kol šíje ovíjel si nebes pán —

AMFITRYON (raněn)

Ne! O tom nemluv dál —

JUNO (pro sebe)

I na žárlivce
si budeš hrát? (nahlas) A přec to pravda, žel,
mé líbal rty —

AMFITRYON

Já jako k mladé dívce
jsem k tobě, Alkméno má, domů spěl —
Zas ostěn, jehož vzpomenout již bodne,
v mé srdce vrážíš rozbolestněné?

JUNO

Leč já se ptám:
(pro sebe) Když teď vše neuhodne,
(nahlas) přec aspoň na svou Juno vzpomene! —

Proč stále hlasem rozbíráme měkkým
tu zradu, již jsem podlehla, já bloud?
Leč víš, kdo já jsem? Nemohu být někým,
kdo tebe přišel přistihnout?

AMFITRYON

Mne? Při čem? Přistihnout?

JUNO

Já poznala tě,
hned jak jsi přišel. Ty — Amfitryon?!
Zas dívá se tak nevinně a svatě
jak na Olympu . . . Či to není on?
Já zmýlila se . . .

AMFITRYON

Dokonce snad ve mně?

Kdo jsi, ty všudybyle?

(chce ji obejmout)

A už dost!

JUNO (uhne mu)

Má otázka ti zněla nepříjemně
a rozptýliti chceš mou pozornost?
Znám příliš dobře to tvé objímání —
Tím špatné svědomí vždy zastíráš —
Chceš jinam zavést hovor — Dost už lhaní!
Já jsem tě prohlédla!

AMFITRYON

Což domov náš
má být jen svědkem podvodů a hříček?
Jsem na tvé klíčky příliš prostý muž.

má být jen svědkem podvodů a hříček?
Jsem na tvé klíčky příliš prostý muž.
S ženami nedávám se do potyček —
než do těchto.

(strhne ji k sobě a líbá)

To výstrahou ti služ,

že nerozumí válečník tvé řeči,
že tvoje žerty nejsou pro muže,
jenž o své lásce ženu nepřesvědčí,
pokavad její ústa nezmůže!

(líbá ji znovu)

JUNO

Tak jsi mne nikdy nelíbal . . .

AMFITRYON

Ba věru!

Tak ještě muž svou ženu nelíbal.
To za neštěstí své! To za nevěru!
Po celý čas já dotknout se tě bál!
A všechno hoře, jež mám nastřádáno,
v ten jediný teď výkřik propuká:
Já miluji tě, Alkméno!

JUNO

Ach!

AMFITRYON

Ano,

a odměnit tě musím za muka,
jež mně, jež tobě, nám jež způsobeny,
ty neposkvrněná, ty nevinná —

JUNO

Taks nelíbal —

AMFITRYON

Vy ústa mojí ženy,

vy sladká, planoucí, vy jediná,
tak jste mne nikdy nelíbala,
tak nebeskou já nepoznal jsem chuť,
a slast, již dáváte, vy božská, malá,
jak nektar chutná v ráji.

JUNO (slaběji)

Buď, kdo buď,
ó muži, jenž mne líbáš, skloň se ke mně,
ať na tvém rtu ret můj zas oněmí —!

AMFITRYON

Ó nebývalé blaho!

JUNO

Šťastná země —

když takto miluje se na zemi!

AMFITRYON

Když v naší lásce tolik žije blaha —
proč doposud se nezjevilo nám?

JUNO

Ó rode blažených!

AMFITRYON

Má ženo drahá!

A blaha poznat ještě víc ti dám!

(odvádí ji do paláce; vstoupí Kleanthis, vede Sosiu)

KLEANTHIS

Už uklouzli nám do paláce,
a zas je ruka v rukávě.
Však běda! Naše reputace —
hned bych ti dala po hlavě. —
Dělej, co umíš, pro mě za mě
a přemýšlej si o svých snech
a lež si v příkopu či v jámě,
však mne už neznej, mne už nech.
Neodpovíš? Ta motanice
ti pořád nejde z mozku ven?
Zde postavíš se jako svíce,
zde budeš stát, až svitne den.
Až vyjde pán, ať zpozoruje,
jak jsi se naučil oň dbát,
jak se mu palác opatruje.
Nu, budeš-li mi zpřímá stát?
A mám zde státi místo tebe?
a místo tebe dělat stráž?
Co děláš? Spravedlivé nebe!
Ty pořád ještě vzpomínáš?
Už není nás tu zapotřebí —
Kdo pak by šel sem za noci!
Však alespoň ať vidí Théby,
jak věrní jsme my otroci.
A třeba že se v lásky vznětu
pán s paní spat už odebral,

my stojíme, my hlídáme tu,
by mu ji nikdo nepřebal.

(vstupuje Jupiter v podobě Amfitryonově)

JUPITER (pro sebe)

Co to? zde otroci! (volá) Hoj! Bez meškání,
že pán se navrací, zvěstujte Alkméně!

KLEANTHIS

To cizinec je! — Naši páni
už spolu dřímou blaženě.

JUPITER (pro sebe)

Jak? Amfitryon zde? (nahlas) Že není přichystána
má choť mne přivítat?

(Sosiovi)

Co se tak potácíš?

SOSIAS

To hlas, to zjev je mého pána.
Ach běda, teď je jasno již.

(na kolenou)

Tvůj božský sok se zase vrátil.
Můj pane, já tě poznávám.
Dnes on mne vlastnoručně zmlátil
a teď s tvou ženou leží tam.

JUPITER (pro sebe)

Mně také nezbude než toho mluvku ztlouci . . .
Jen klid . . . Já neměl jsem se výsad božských vzdát.
I v lidské podobě bůh má být vševědoucí:
tak zcela člověkem já neměl jsem se stát.
Ty chásko pozemská! Já zničit mohl bych tě —
Mně z očí! — Soka moh' bych z domu vyhnat ven . . .

(Sosias a Kleanthis zalezou)

Jen chladnou rozvahu! Bych, zemskou touhou dychtě,
své ženě žárlivé zas nebyl vyzrazen!
Snad jsem se ukvapil, že jsem tak příliš dychtil?
či v nebi špeh a spěch vše pokazily dnes?
Merkure! Merkure! Ó synu! Jaks to splichtil?
Sem přijď! Já poroučím. Hned na zemi se snes!

MERKUR (v pravé podobě)

Pán káže — ?

JUPITER

Oko mé snad míň je bystrozraké,
že na sebe jsem vzal zas chabost člověka.

MERKUR
 Jsem k službám. Poroučíš?

JUPITER
 Rad'! Pomoz! Což ty také
 si nevíš s Alkménou — — —

MERKUR
 Bůh boha poleká.
 Zas pro Alkménu jen?

JUPITER
 Co? Jen? Vždyť není sama!

MERKUR
 Vždyť s ní tam v paláci spí pravý její choť.

JUPITER
 Když je tam on, jdi pryč.

MERKUR
 Jak? Štěstí pod rukama
 a pustit bych je měl?

JUPITER
 Tak jest.

MERKUR
 Já?

JUPITER
 Se mnou pojď.

MERKUR
 Tot' celá rada tvá?
 (vztyčí prst)

JUPITER
 Můj pane! Střez se! Juno — !

MERKUR
 Tos desetkrát už řek'.

JUPITER
 Je nebezpečný kvap!

Já mám tu venku stát a ňadra, tělo, lůno,
 a všechen její běl mi béře nízký chlap!
 Ne, Merkure, jsem bůh, byť jsem se z vůle vlastní
 vzdal všemohoucnosti, co dole prodlévám.
 Bůh má být spokojen, když lidé jen jsou šťastní,
 když svatokrádežník se vloupal v jeho chrám?
 Mám moc je rozdvojit.
 (proti domu)

Ó ty, Amfitryone,
 ty nedůvěrou zlou bud' z lože svého štván,

a ty, jež ležíš s ním, si noci vzpomeň oné,
 kdy v náručí tě měl tvůj svrchovaný pán!
 Teď k mému blaženství nechť rozlétne se brána,
 nechť za svým výbojem muž thébský kráčí zas.
 Ty, ženo, připrav se zas přijmout svého pána!
 Odstupme, Merkure! Již slyším jeho hlas.

(Jupiter a Merkur odstoupí, z domu vychází Amfitryon a Juno)

AMFITRYON
 Alkméno, ocházím —

MERKUR (stranou)
 Aj, manželská zas váda.

JUNO
 Amfitryone, stůj! Já dala jsem ti vše —

AMFITRYON
 Alkméno, nevěřím, že máš mne ráda —

JUNO
 Amfitryone můj! Tak jako Joviše.

AMFITRYON
 Tak jako ke mně, tak jsi k němu štedrá byla.
 I v této chvíli na to vzpomínáš!
 Ty ve mně Joviše jsi políbila.
 Ne svého manžela: ty boha objímáš!
 Teď chápu slova tvá — — —

JUNO
 Tvá hra již může přestat,
 neb tys mi dokázal, jak velkou dáváš slast.
 Já se ti přiznávám, že přišla jsem tě ztrestat,
 teď, běda, ve vlastní svou chycena jsem past.
 A více, choti můj: já chvíli kolísala,
 zda se mi neblíží snad bytost nižších sfér.
 Mám stud, že víra má, byť na mžik, byla malá:
 Kdo miluje jak ty? Jen bůh. Jen Jupiter!
 A moji žárlivost, i tíhu mého smutku,
 to všechno přemohla tvá láska vítězná.
 Já přišla potrestat, však ztrestána jsem v skutku:
 Vše smí si dovolit, kdo takto líbat zná.

AMFITRYON
 Jak? Nevěrnice ty! To troufáš si mi říci —
 Tak nízce uráží mne žena v domě mém!
 Zde vizte Alkménu! Zde vizte podvodnici —

JUNO (polekána)

Já nejsem Alkména! Já tvoje Juno jsem!

(mezitím Jupiter chtěl se vrhnout na Amfitryona, Merkur ho zdržoval)

JUPITER

Já rozdrtím ho v prach.

AMFITRYON

Sem přijďte s pochodněmi!

Já líbal bohyni! Já božskou zažil slast.

JUPITER (Merkurovi)

Jen tys vinen tím vším.

MERKUR

Ó, prosím, přede všemi

to nerozpřádej dál. Kdo jiným strojí past . . .

AMFITRYON (kleká před Junonou)

Ó, jasná, vznešená! Ó, choti Jovišova!

Já půjdu k oltářům vzdát díky za štěstí . . .

JUPITER (Merkurovi)

Ten chlap mi děkuje!

MERKUR (Jovišovi)

Ted' přijde na tvá slova.

Jen vzpomeň: Žárlivost je neřest neřestí!

JUNO (spatří Jupitera)

Kdo je můj choť z vás dvou! Dva Amfitryonové — — —

MERKUR (zachraňuje situaci)

Je všemocný tvůj choť: je ve dvou podobách.

Že všudypřítomným i vševidoucím slove,

on stojí zde . . . i zde.

JUNO

Kdo z vás mne líbal, ach! —

(Jupiterovi, tiše)

Můj choti, odpouštím . . .

JUPITER (Merkurovi, zoufale)

Slyš! Ona mně! Hle, žena!

JUNO

Ted' ovšem chápu tě. Já neznala tvou zem . . .

MERKUR (Jupiterovi)

Ty jsi mi nařídil, že choť tvá pohoršena

být nesmí cestou tvou . . . Tvůj rozkaz splnil jsem.

(Jupiter odvádí Junonu)

MERKUR (v rozpacích zakašle, pak Amfitryonovi)

Za vše tvé zásluhy a za chrabrovství divy

na dvoře olympském tě čeká odměna.

Vše promine můj pán, budeš-li mlčelivý.

(s významným posuňkem)

Ta, kterou objímal, to byla Alkména?

AMFITRYON (s úklonou)

Ach, připomínat mně, co dělat, nutno není.

Já vím, co kavalír je dlužen úctě dam.

Svou odměnu již mám. A vaše povýšení

a další odměnu já s díky odmítám.

SOSIAS (přiblížil se s Kleanthidou)

Ted' pochopil jsem, co se stalo,

a na to, co se dnes mi zdálo,

já konečně si vzpomínám.

Já přišel jsem a nevím kam,

já viděl jsem a co, už nevím,

však dojem zbyl a ten vám zjevím.

(Merkurovi)

Co nám, též vám se může stát,

a vždy je mrzutá to věc.

(do hledíště)

My lidé půjdem klidně spat,

(Merkurovi)

a vám dám radu: nejlíp přec

je o tom ani nemukat.

O p o n a

EDICNÍ POZNÁMKA.

Dosud netištěná Fischerova jednoaktovka JUPITER byla po prvé hrána 15. 1. 1919 v Městském divadle na Vinohradech v režii Hilarově. Autor ji napsal jako dohru k Molièrovu Amfitryonovi. Tak byla hrána a tak o ní hovořila soudobá kritika. Půvabná hříčka byla zcela zastíněna jinými Fischerovými hrami a zapadla. Znovu ji uvedl až B. Stejskal v Komorním divadle 26. 2. 1948 na večeru pietně věnovaném Otokaru Fischerovi. Jestliže nyní spatřuje světlo světa s laskavým svolením Fischerových dědiců v tomto čísle věnovaném století Jednoty klasických filologů, je třeba v edici této hry vidět jak splátku na dluh autorovi Herakla a Otroků, tak žertovnou zdravici k tomuto jubileu.

Tento text je upraven podle strojopisu pořízeného k provozování hry divadelním a literárním zastupitelstvem Centrum. Snažili jsme se co nejméně do textu zasahovat. Opravili jsme tedy pouze překlepy a zjevná písařská nedopatření a přizpůsobili pravopis současnému úzu. Sjednotili jsme také poněkud nedůslednosti v interpunkci, vždy však podle jiných Fischerových her a s přihlédnutím k specifické Fischerova používání interpunkce, která mnohdy slouží více méně jako scénická poznámka, jako pokyn pro zvukovou interpretaci verše. Text byl upraven na těchto místech:

- str. 42 — však nejraděj místo však nejraději
- str. 43 — po lidsku soužit se... m. po lidsku bližít se
- str. 44 — zde v nebi, v nuceném tom pobytu...
m. zde v nebi nuceném to pobytu
- str. 45 — Ty nám se budeš posmívati? m. Ty se nám...
- str. 45 — vševědoucnost m. všemohoucnost
- str. 46 — Nuž pojď sem,... m. Nuže, pojď sem,
- str. 56 — zde před domem i v paláci...
m. zde před domem i paláci
- str. 58, pozn. — odnese ji proti její vůli... m. odnese ji
proti své vůli
- str. 59 — Vždyť bohyně... m. Byť bohyně
- str. 61 — zda slyšels kdy, jak já, teď smrtelníků
sten m. zda slyšels teď, jak já, kdy smrtel-
níků sten.
- str. 64 — To poněkud zní pravděnepodobně
m. To poněkud zní pravděpodobně

E. Stehlíková

ARGUMENTUM

Fasciculus hic dedicatur centenario Societatis philologorum Bohemicorum, quae anno 1868 Pragae condita est et cui hodierna Societas philologorum classicorum successit. Continentur hic lectiones in castello Liblice prope Pragam die 27 mensis Septembris 1969 habitae (coetum sollemnem describit A. Fialová): L. Varcl sessionem aperit, K. Janáček inquirat, quo modo philologia classica, J. Daňhelka quo modo philologia Bohemica in Societate cultae sint, A. Fialová historiam Societatis tractat. Adiungitur comoedia Ottocari Fischer Iuppiter cognominata, nondum typis impressa (curante Eva Stehlíková).